

SANT PERE DE LES PRESES

Resum de Catalunya Romànica

Foto TVR

En la primera referència documental coneguda del lloc i la parròquia de les Preses, datada L'any 922, Elienard llega en testament a la seva muller Ricarda l'alou de les Preses, que havia adquirit per aprisió. Uns anys més tard Ricarda emmaridà de bell nou amb un cavaller anomenat Sal·la; aquest matrimoni fou el fundador del cenobi de Sant Benet de Bages, al qual feren donació L'any 957, per tal de contribuir a l'aixecament de la fàbrica, de l'alou de Sant Pere de les Preses.

Segons figura en el document, Ricarda cedí a l'esmentat monestir, per a remei de la seva ànima "...ipsum nostrum alaude quem abeo in comitatu Bisuldunense in valle Basso que mihi advenit de viro meo condam Alienardi. Id est villa Presas... ecclesia est fundata in honorí Sancti Petri...". Tanmateix, poc temps després d'aquesta donació el comte Sunifred II de Besalú sostragué al cenobi de Bages l'esmentat alou de les Preses, el qual li fou retornat L'any 971 pel comte bisbe Miró, germà i successor de Sunifred. Només un any més tard, el 972, la parròquia de Sant Pere de les Preses és esmentada a l'acta de consagració del monestir de Sant Benet de Bages, com a possessió d'aquest cenobi, al qual restà lligada fins a l'exclaustració del 1835. Així doncs, fou als abats de Sant Benet als qui pertanyé des del segle X el domini jurisdiccional del lloc i l'església de les Preses, tot i que, a partir del segle XII, hagueren de lluitar per fer valer els seus drets senyorials en aquest indret contra els vescomtes de Bas, els quals se n'emparaven il·legalment amb certa freqüència. Les rivalitats entre els abats de Bages i els vescomtes de Bas finalitzaren L'any 1328 amb una concòrdia per la qual es repartiren, pro indivisa, la jurisdicció civil i criminal del lloc. L'església de Sant Pere de les Preses fou consagrada L'any 1119 pel bisbe de Girona Berenguer Dalmau, el qual ratificà la subjecció del temple al monestir de Sant Benet de Bages. Pocs anys després, el 1125, el mateix bisbe Berenguer Dalmau confirmà a favor de l'esmentat cenobi la tercera part dels delmes de la parròquia de les Preses: "...ego Berengarius Sanctae Mariae Gerundensis ecclesiae episcopus... bono animo et spontanea voluntate dono, reddo atque omnibus modis concedo Domino Deo et cenobio S. Benedicti de Baies, illam tertiam partem decimae ecclesiae S. Petri de Presis, quam capellanus ecclesiae acclamare solebat". D'altra banda hom té la certesa que Hug, vescomte de Bas, en el seu testament atorgat L'any 1175, llegà a l'església de "Sti Petro de Presis X (solidos)". Els abats de Sant Benet de Bages, en qualitat de senyors eminents de les Preses, hi establiren en data indeterminada un batlle de sac i alhora de jurisdicció; aquest càrrec fou creat de manera vitalícia i hereditària, motiu pel qual era denominat batlle natural. També correspongué als abats la provisió de rectors d'aquesta parròquia. Al final del segle XIII, en les relacions d'esglésies que contribuïen amb el delme al sosteniment de les croades, figura els anys 1279 i 1280 l'"ecclesia de Presis". Així mateix, dins la catorzena centúria, el temple de "Sancti Petri de Presis" és relacionat L'any 1362 en el Llibre verd del capítol de Girona, i en els nomenclàtors de la diòcesi del final del segle apareix esmentada l'"Ecclesia parrochialis sancti Petri de Presis". Ja al segle XVI, un interessant document datat L'any 1568 informa detalladament de les afrontacions territorials que constituïen el terme de la parròquia de les Preses, com també dels censos que l'abat de Sant Benet de Bages havia de rebre dels pagesos que l'habitaven, en qualitat de senyor jurisdiccional. L'església parroquial de Sant Pere de les Preses no conserva actualment cap element constructiu d'època romànica, ja que l'edifici sofrí nombroses transformacions a través dels segles. La reforma més important fou la que es féu al segle XVIII, la qual convertí l'església en una construcció de tres naus, dins l'estil neoclàssic.

Acta de consagració de Sant Pere de les Preses (31 de gener de 1119)

Berenguer, bisbe de Girona consagra l'església de Sant Pere de les Preses. S'esmenten les afrontacions de la parròquia, els límits del cementiri i les obligacions de la dita església envers la seu episcopal.

"L'any 1119 de l'Encarnació del Senyor vingué el senyor Berenguer, bisbe per la gràcia de Déu, de la santa seu de Girona, per consagrar l'església en honor de sant Pere apòstol, construïda al comtat de Besalú, al lloc anomenat les Preses. El dia de la consagració el dit prelat donà a l'esmentada església els delmes i primícies i oblacions dels fidels, tant dels vius com dels difunts, i a més a més un cementiri que fa 30 passes legítimes per tots els costats. La va establir sota una tal defensa i tranquil·litat que cap home de qualsevol estament o edat no hi pugui fer mai cap violència, ans per a honor i reverència de l'església constitueixi una protecció segura. El terme de la parròquia de la dita església és el següent: a llevant afronta amb els límits de la parròquia de Sant Miquel de Sa Cot, a migjorn amb la de Sant Esteve de Salull, a ponent amb la de Sant Privat i al Fluvià, a tramuntana amb la d'Olot i a Malatosquer. La renda d'aquesta església és de 2 sous de diners cada any. A més a més, el prelat va sotmetre l'esmentada església de tal manera al domini de la seu de Girona que cada any d'allà rebí la crisma i l'obeeixi en totes les seves disposicions i preceptes i dos cops cada any vagi al sínode de la dita seu. Aquesta dotació fou escrita el dia 2 de les calendes de febrer de l'any onzè del regnat del rei Lluís. L'esmentat dia de la consagració d'aquesta església nasqué un enfrontament entre el dit bisbe i l'abat de Sant Benet de Bages, amb relació a la tercera part de les delmes de la dita església, la qual havia estat domini de la capellania que n'havia estat separada. La qual part, és a dir, la tercera part dels delmes, el dit abat Benet amb els seus monjos va retornar a la dita església de Sant Pere, per la diligent cura i sol·licitud del dit bisbe i dels seus clergues, i així ho establí per sempre més. Berenguer bisbe de Girona per la gràcia de Déu. Signatura de Benet abat. Gaucefred arxilevita de Besalú. Arnau Joan prevere, que va escriure aquesta dotació i la subscrigué el dia i l'any esmentats."

(Trad.: Jordi Bolòs i Masclans)

Text: Maria Lluïsa Ramos i Martínez

L'arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes, diu

DESCRIPCIÓ

Església neoclàssica. Les torres i la façana són de principis de segle, obra de Paluzie. Segons Tarrús, l'arquitecte Rafael Masó reforma i restaura la nau l'any 1929, data que figura en el fris pintat de la nau, i construeix el cor, i que l'obra que es conserva en bon estat (1996). Una visita l'any 2005 constata la inexistència de l'esmentada obra i de la data pintada al fris.

CRONOLOGIA

Església neoclàssica construïda en els segles XVIII i XIX. L'any 1784 es beneeix l'absis i entre 1785 i 1812 es construeix la nau. L'any 1852 es restaura.

La façana i les torres, construïdes entre 1904 i 1910, són obra d'Alfred Paluzie.

L'any 1929 Rafael Masó intervé en l'interior.

Campaners diuen

Altitud: 474 metres.

Església neoclàssica del segle XVIII. Consta de tres naus amb capçalera recta, les laterals són més aviat passadissos; estan separades per robustes columnes toscanes i arcs formers de mig punt; la central està coberta per una volta de llunetes; té transsepte amb una cúpula sobre petxines al creuer; l'atri està separat de les naus per un digne mur vidriat amb marcs i portes de ferro; la seva fondària està inclosa en la mesura de la nau. Els seus murs són de carreus grisos a la part baixa i més clars a la superior. El frontis es troba flanquejat per dos campanars i força més endarrerit que aquests; hi té un portal rectangular cobert per un ampli ràfec; per damunt d'ell apareix un òcul motllurat i una cornisa angular amb motlures i una creu metàl·lica al cim. Dimensions: 28'96 x 7'50 x 11'46 metres respectivament de llargada, amplada i alçada; l'amplada total des del fons de les capelles laterals fa 15'50 metres, la cúpula arriba als 14'75 i el transsepte en fa 15'50 x 7'50 x 11'46.

Guarda una imatge gran de sant Pere obrada a l'escola salesiana de Barcelona a l'altar major; un Sagrat Cor de talla obra de l'escultor Fluvià a un altar lateral i, a l'altar major, una creu processional gòtica de plata daurada de Còrdova dins d'una urna vidriada.

Campanars bessons del segle XVIII acabats el 1911 amb detalls modernistes. Tenen planta rectangular (4'40 x 4'80 m). Les cel·les estan obertes amb finestres d'arc de mig punt, una a cada cara, emmarcades per tres rectangles en degradació. Estan coronats per unes destacades cornises, un tambor i per cúpules de racó de claustre recobertes de ceràmica vidriada en blau fosc i dibuixos en groc; uns pinacles coronen els cims. L'esfera d'un rellotge al campanar de l'esquerra es troba sota la cel·la a la cara frontal. Els seus murs, als baixos, tenen paraments de grans carreus mentre que a la part superior són de paredat amb un arrebossat pintat tot imitant carreus. Per l'interior del campanar de l'esquerra hi ha una escala de cargol per accedir a la cel·la; en canvi al de la dreta hi ha una escala arrapada als murs sobre voltes en mol malt estat de manera que avui dia (2007) es troba inservible.

Situació: flanquejant la façana principal encarada a ponent.

Alçada: 25'00 metres.

Esveltesa: 5,2